OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Vastine

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Erityisasiantuntija Julia Höyhtyä

27.2.2026

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 16 luvun muuttamisesta HE 71/2025 vp

Oikeusministeriö toteaa otsikkoasiassa lakivaliokunnalle annettujen lausuntojen johdosta vastineenaan kunnioittavasti seuraavan:

1. Yleistä lausunnoista

Oikeusministeriöllä on ollut käytössään hallituksen esitystä HE 71/2025, jäljempänä ”HE”, koskevat lausunnot lakivaliokunnalle seuraavilta tahoilta: sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Helsingin käräjäoikeus, Tuomioistuinvirasto, Syyttäjälaitos, Poliisihallitus, Rikosseuraamuslaitos, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Suomen Asianajajat, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry, Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL, Suomen Ensihoitoalan Liitto ry sekä professorit Tatu Hyttinen, Sakari Melander ja Tuomas Ojanen. Oikeusministeriö toteaa, että vastineessa lausutaan myös eduskunnan perustuslaki- ja hallintovaliokuntien esitystä koskevissa lausunnoissa (PeVL 3/2026 vp ja HaVL 20/2025 vp) todetuista seikoista.

Lausunnoissa esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia ja niiden tavoitteita on yleisesti ottaen kannatettu. Osassa lausunnoista on esitetty kritiikkiä, joka on koskenut etenkin säännösten soveltamisalaa sekä

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

ehdotetun poliisi- tai hälytystoiminnan haittaamista koskevan 3 b §:n 2 momentin muotoilua. Oikeusministeriö katsoo, ettei lausunnoissa ole esitetty sellaisia olennaisia hallituksen esityksen sisältöön vaikuttavia seikkoja, joita esityksen valmistelussa ei ollut jo otettu huomioon. Hallituksen esitystä voidaan lausuntojen valossa edelleen pitää perusteltuna.

Vastineessa nostetaan esille tarkemmin ne kysymykset, joihin lausunnoissa on kiinnitetty erityistä huomiota. Oikeusministeriö viittaa lakivaliokunnalle 15.9.2025 toimittamaansa kirjalliseen lausuntoon sekä valiokunnan kuulemisissa 16.9.2025 ja 1.10.2025 suullisesti lausumaansa, ja toteaa lisäksi seuraavaa.

2. Tunnusmerkistöä ja soveltamisalaa koskevat kysymykset

2.1. Ehdotetun sääntelyn suhde muuhun rikoslainsäädäntöön

Poliisihallitus viittaa lausunnossaan ylikriminalisointiin ja katsoo, että etenkin poliisitehtävien osalta päällekkäistä sääntelyä on runsaasti ja pohtii, olisiko lain aukkoja mahdollista täyttää tarkentamalla jo olemassa olevia rikoslain 16 luvun kriminalisointeja. *Suomen Asianajajat* katsoo, että lainsäädäntöteknisesti olisi parempi tarkentaa ja tarvittaessa lisätä rikoslain 16 luvussa suojattujen ryhmien piiriä (rikoslain 16 luvun 20 §). Lausunnossa katsotaan, että samaan lopputulokseen päästäisiin, jos rikoslain erityiseen osaan kunkin rikosnimikkeen kohdalle lisättäisiin tarvittava kvalifiointiperuste, jolla teon kohdentuminen hälytystoimintaan tekisi teosta törkeän. *Professori Melander* katsoo lausunnossaan, että vaikuttaa siltä, että esityksessä ehdotetun sääntelyn tavoitteet voitaisiin hyvin saavuttaa jo voimassa olevan sääntelyn perusteella. Lausunnossa katsotaan, että esitys ei ainakaan kaikilta osin rinnastu sellaisiin rikosoikeudellisiin sääntely-yhteyksiin, joissa erillistä rangaistussäännöstä on voitu puoltaa.

Syyttäjälaitos puolestaan katsoo, että se, että säädettävä menettely on jo nyt eri tavoin rangaistavaa, ei tässä tapauksessa ole este täydentävälle rangaistussäätelylle. *Hallintovaliokunta* pitää ehdotettua täydentävää sääntelyä perusteltuna.

> **Oikeusministeriö** toteaa, että esitys perustuu hallitusohjelmakirjaukseen. Perinteisesti rikosoikeudellisessa järjestelmässä erityissuojaa on annettu erityisesti virkatoiminnan ydinalueelle sijoittuvalle julkisen vallan käyttöä sisältävien virkatehtävien hoitamiselle. Erityissuoja on toteutettu erityisesti rikoslain 16 lukuun sijoitetuilla säännöksillä, kuten rikoslain 16 luvun 1 §:n virkamiehen väkivaltaista vastustamista koskevalla rangaistussäännöksellä. Rikoslain 16 luvun vastustamissäännösten muuttaminen merkitsisi siihen lähtökohtaan puuttumista, josta erityissuoja on alun perin säädetty. Tämä vaatisi luvun kokonaisuudistusta. Nyt käsiteltävässä esityksessä ei ole kyse kokonaisuudistuksesta,

jonka yhteydessä pyrittäisiin samalla sääntelemään korostetun suojan symmetrisenä vastinparina olevasta virkavastuusääntelystä.

Valmistelussa on pohdittu useita sääntelyvaihtoehtoja (HE s. 30–33). Esityksessä on katsottu, että rikoslain 16 luvun soveltamisalasäännöksiä koskevan 20 §:n täydentäminen ei muuttaisi merkittävästi oikeustilaa, sillä ensihoitotehtäviä hoitava henkilö voidaan jo lähtökohtaisesti rinnastaa virkamieheen 20 §:n edellytysten täyttyessä ilman erillistä mainintaa ammattiryhmästä. Tarkasteltavaksi jäisi yhä se, kohdistuisiko virkamiehen väkivaltaista vastustamista koskeva teko julkisen vallan käyttämistä koskevaan toimeen, eikä vaihtoehto näin ollen todennäköisesti merkittävästi vahvistaisi ensihoitajien suojaa rikoslaissa, koska ensihoitajat eivät tyypillisesti käytä tehtävässään julkista valtaa. Vaihtoehto siitä, että kunkin rikosnimikkeen kohdalle lisättäisiin tarvittava kvalifiointiperuste edellyttäisi muutosten tekemistä lukuisiin rikoslain säännöksiin. Näin monipolviseen sääntelyyn vain yhden tyyppisen teon rangaistusten ankaroittamiseksi ei tulisi ryhtyä, jos on muita säädösteknisesti yksinkertaisempia ja rikoslain systematiikkaan paremmin sopivia vaihtoehtoja.

Vaikka ehdotettu sääntely on osittain päällekkäistä olemassa olevan sääntelyn kanssa, selkeyttää valittu sääntelyvaihtoehto kuitenkin esityksen mukaan erilaisten poliisi- ja hälytystoimintaa vastaan kohdistuvien tekojen rangaistavuutta. Ehdotetun sääntelyvaihtoehdon etuna on myös, että sen rikosoikeudellista suojaa tehostava vaikutus ulottuu ensihoidon ohella samalla myös poliisi- ja pelastustoimintaan. Ehdotettua rikoslain muutosta voidaan pitää rikoslain systematiikkaan parhaiten sopivana vaihtoehtona, joka myös selkeimmin toteuttaa hallitusohjelmakirjauksia.

Professori Melander katsoo lausunnossaan, että sääntelyn suhde voimassa olevaan rikosoikeudelliseen sääntelyyn jää vaikeasti hahmotettavaksi. *Suomen Asianajajat* katsoo lausunnossaan, että ehdotettuun 3 a §:ään sisältyneen toissijaisuuslausekkeen poistaminen tarkoittaa sitä, että ehdotetusta 3 a §:stä tulee poliisiin kohdistuvien vastustamistilanteiden osalta ensisijainen rangaistussäännös, kun edellytys ”olennaisesta vaikeuttamisesta” täyttyy. *Helsingin käräjäoikeus* puolestaan pitää perusteltuna, että 3 a §:stä on poistettu toissijaisuuslauseke suhteessa pahoinpitelyrikokseen. Lisäksi *Syyttäjälaitos* katsoo, että hallituksen esityksessä on kiitettävästi lainkonkurrenssia ohjaavia esimerkkejä.

Oikeusministeriö katsoo, että toissijaisuuslausekkeen poistaminen ehdotetusta 3 a §:stä vähentää epäselvyyksiä lain soveltamisessa. Esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (HE s.49) on todettu, että tilanteessa, jossa sekä 16 luvun 1 §:n että poliisi- tai

hälytystoiminnan vaikeuttamista koskevan säännöksen soveltamisedellytykset täyttyisivät, sovellettaisiin 16 luvun 1 §:n säännöstä. Milloin samaan tekoon näyttäisi soveltuvan useampi tunnusmerkistö, olisi aina erikseen harkittava rikosten yhtymistä koskevien yleisten periaatteiden pohjalta, ovatko säännökset toisensa syrjäyttävässä suhteessa vai onko käsillä todellinen usean rikoksen tapaus. Lisäksi esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (HE s. 49) on erikseen annettu lainkonkurrenssia ohjaavia esimerkkejä.

2.2. Henkilöllistä soveltamisalaa koskevat kysymykset

Osa lausunnonantajista on viitannut lausunnossaan ehdotetun sääntelyn henkilölliseen soveltamisalaan. *Poliisihallituksen* lausunnon mukaan sääntelyn tulisi kattaa myös ainakin Rajavartiolaitoksen, Tullin, Metsähallituksen ja Puolustusvoimien sekä sosiaalihuollon viranomaisten vastaaviin tehtäviin kohdistuvan vaikeuttavan toiminnan. *Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue* tuo lausunnossaan esiin sosiaali- ja kriisipäivystyksen työntekijät. *Sosiaali- ja terveysministeriö* nostaa esiin sääntelyn laajentamisen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöön. *Suomen Ensihoitoalan Liitto ry* tuo lausunnossaan esiin, että esitys koskee ainoastaan ensihoitopalvelun työntekijöitä ja esimerkiksi päivystyksen hoitaja on eri asemassa.

Sisäministeriö puolestaan katsoo, että ehdotetuilla säännöksillä laajennettavaksi tarkoitettu erityinen rikosoikeudellinen suoja on riittävän tarkkarajainen ja keskittyy suojaamaan henkilöitä, joiden tehtävien ripeä ja työturvallinen suorittaminen tukee suoraan yhteiskunnallista etua.

Oikeusministeriö toteaa, että valmistelussa on perehdytty hallitusohjelmakirjauksessa mainittuun Ruotsin mallin kaltaiseen sinivilkkusabotaasin kriminalisointiin, jonka soveltamisala kattaa poliisin, ensihoidon ja pelastustoimen henkilöstön. Oikeusministeriö katsoo, että sinänsä on osoitettavissa monia yhteiskunnallisesti merkittäviä toimijoita, joita nyt ehdotettu sääntely ei koske. Huomioita kiinnitetään siihen, että myös esimerkiksi rikoslain 16 luvun virkamiehen vastustamisrikokset tarjoavat erityissuojaa vain tietyissä tarkkaan rajatuissa tilanteissa, joissa teko kohdistuu julkisen vallan käyttöä sisältävään virkatoimeen.

Rikoslaki sisältää jo laajalti yleisiä säännöksiä, jotka suojaavat esimerkiksi väkivallalta, sen uhalta sekä erinäisiltä omaisuusrikoksilta. Laillisuusperiaatteen kannalta on erityisen tärkeää, että ehdotettujen uusien rangaistussäännösten henkilöllinen soveltamisala on rajattu mahdollisimman selkeällä tavalla.

Sääntelyn pitämiseksi riittävän havainnollisena siinä on nimenomaisina toimijoina mainittu keskeiset hälytystoiminnan toimijat. Vaikka yhteiskunnallisesti tärkeää toimintaa tapahtuu myös esimerkiksi sosiaalialalla ja muulla hoitoalalla sekä rikosten estämistä, paljastamista ja selvittämistä myös Rajavartiolaitoksessa, Tullissa ja Puolustusvoimissa ja vaikka Rajavartiolaitos suorittaa myös pelastus- ja ensihoitotehtäviä, ovat nämä tehtävät vain osa näiden tahojen suoritettavaksi kuuluvaa laajaa ja monipuolista tehtäväkenttää. Poliisi, pelastustoimi ja ensihoito ovat käytännössä pääasialliset toimijat, jotka vastaavat ehdotetun sääntelyn soveltamisalaan kuuluvan toiminnan suorittamisesta.

Muita tahoja suojaavat joka tapauksessa rikoslain 16 luvun 1–3 §:n vastustamisrikoksia koskevat säännökset mukaan lukien haitanteko virkamiehelle ja rikoslain yleiset säännökset. Ehdotetulla sääntelyllä ei kumota voimassa olevia rangaistussäännöksiä. Soveltamisalan rajauksilla on näin osaltaan pyritty välttämään Poliisihallituksenkin lausunnossaan viittaamia päällekkäisten kriminalisointien tilanteita. Lainvalmistelussa on pyritty ottamaan huomioon vastaavat ylikriminalisointia ja päällekkäisiä rangaistussäännöksiä koskevat näkökohdat.

Esityksen jatkovalmistelussa tarkennettiin ehdotuksen säännöskohtaisissa perusteluissa (HE s. 48–49) sitä, mitä avustavaa toimintaa ehdotetun 3 a §:n 2 momentti kattaa. Säännöksen 2 momentissa tarkoitettu pyyntö tai suostumus voi koskea yksittäisen toimenpiteen suorittamista, tai sitten kysymys voi olla pysyvämmästä viranomaisten välisestä yhteisymmärryksestä koskien toimimista toisen viranomaisen puolesta tai apuna. Esimerkiksi tietyillä raja- ja hajaseutualueilla Rajavartiolaitoksen rooli yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä on tärkeä, ja toiminta tapahtuu läheisessä operatiivisessa yhteistyössä poliisin kanssa. Poliisi ja rajamies voivat muodostaa yhdessä partioita, ja Rajavartiolaitos voi hoitaa esimerkiksi maasto- ja vesiliikennevalvontaa. Tällöin näiden viranomaisten välisestä tehtävänjaosta voidaan lähtökohtaisesti katsoa vallitsevan sellainen yhteisymmärrys, että ehdotetun 3 a §:n 2 momentin soveltamisen edellytykset käytännössä täyttyvät.

Poliisihallitus katsoo, että perusteluista ei ilmene, miksi ulkopuoliseen henkilöön tai poliisikoiraan kohdistuvia väkivaltatekoja tai uhkauksia ei ole sisällytetty säännöksen piiriin vastaavasti kuin esimerkiksi virkamiehen väkivaltaisessa vastustamisessa. Lisäksi lausunnossa katsotaan, että lain sanamuoto voisi olla tältä osin selkeämpi siten, että jo tunnusmerkistö kattaisi selkeämmin eläimet.

Oikeusministeriö viittaa esityksen perusteluihin (HE s. 45), joissa todetaan, että 3 a §:ssä tarkoitettu väkivalta merkitsee aktiivista toimintaa, joka välittömästi tai välillisesti

kohdistuu poliisin taikka pelastus- tai ensihoitotoiminnan henkilökuntaan kuuluvaan henkilöön. Poliisikoiraan kohdistuvat teot voivat tulla arvioitavaksi olennaiseen välineistöön kohdistuvana tekona. Olennaista välineistöä käsitellään esityksen perusteluissa (HE s. 46). Oikeusministeriö katsoo, että erillisellä tunnusmerkistön täydentämisellä ei ole tarkoituksenmukaista kuormittaa tunnusmerkistöä.

Oikeusministeriö viittaa myös hallintovaliokunnan lausuntoon, jossa tuodaan esiin, että perustelujen mukaan säännöksessä tarkoitetaan myös poliisikoiria ja näin ollen esimerkiksi poliisikoirien tai -hevosten merkittävä vahingoittaminen on rangaistavaa poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamisena.

2.3. Muut tunnusmerkistöä koskevat kysymykset

Poliisihallitus pitää tunnusmerkistöön liittyvää seurausvaatimusta toiminnan estämisestä tai olennaisesta vaikeuttamisesta haastavana. Poliisihallitus katsoo, että lainkohtaan olisi syytä lisätä ”on omiaan”- tunnusmerkki. Myös *Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry* ja *Suomen Asianajajat* kiinnittää olennaista vaikeuttamista koskevaan muotoiluun huomiota.

Oikeusministeriö toteaa, että nyt esitetyssä sääntelyssä on kyse erityissuojasta. Rikoslain yleiset säännökset suojaavat jo esimerkiksi väkivallan, sen uhan sekä omaisuuteen kohdistuvien tekojen osalta. Kun säädetään täydentävästä erityissuojasta, tulee sääntelylle olla sekä painavat perusteet että riittävä soveltamisen kynnys, joka perustelee myös ankarampaa rangaistusasteikkoa. Nyt esitetyssä sääntelyssä ei ole edellytystä siitä, että teko kohdistuu julkisen vallan käyttöä sisältävään virkatoimeen. Riittävän soveltamiskynnyksen varmistamiseksi edellytetään muun ohella sitä, että teko estää tai olennaisesti vaikeuttaa poliisi- tai hälytystoimintaa.

Lisäksi huomautetaan, että rikoslain 16 luvussa ei yleisesti ole omaksuttu ”on omiaan”-muotoilua. Myös esimerkiksi virkamiehen väkivaltaisessa vastustamisessa teon moitittavuus on sidottu siihen, että teko tehdään pakottaakseen virkamies tekemään tai jättämään tekemättä julkisen vallan käyttöä sisältävän virkatoimen ja, että teko tehdään virkatoimen johdosta sitä suorittavaa virkamiestä vastaan tai kostaakseen virkatoimen. Tältä osin nyt ehdotetussa sääntelyssä ei ole omaksuttu esimerkiksi pakottamistarkoitusta koskevaa tunnusmerkkiä.

Mikäli vastaavaa riittäväksi katsottua soveltamiskynnystä ei sääntelyyn asetettaisi, tulisi arvioida rangaistusasteikon suhteellisuutta. Vaihtoehtona esityksessä tarkasteltiinkin ratkaisua, jossa säädettäisiin erillinen ensihoitotehtävää hoitavan henkilön vastustamista

koskeva rangaistussäännös, jonka asteikko säädettäisiin matalammaksi kuin rikoslain 16 luvun 1 §:ssä säädetty rangaistusasteikko. Tällaista ratkaisua ei kuitenkaan katsottu perustelluksi ottaen huomioon myös hallitusohjelmakirjaus.

Oikeusministeriö viittaa myös esityksen perusteluihin (HE s. 46), joissa on tarkennettu, mitä estämisellä tai olennaisella vaikeuttamisella tässä yhteydessä tarkoitettaisiin. Perusteluiden mukaan, jos toiminta on sellaista, ettei sillä ole vaikutusta toimintaan tai että menettely vain vähäisesti vaikeuttaa tunnusmerkistössä tarkoitettua toimintaa, kyse ei olisi poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamisesta. Olennainen vaikeutuminen ei edellyttäisi estämisen tavoin sitä, että esimerkiksi hälytystehtävää tai muuta toimintaa ei voida saattaa loppuun. Esityksen mukaan väkivalta ja sillä uhkaaminen yleensä ainakin olennaisesti vaikeuttavat toimintaa.

Siltä osin, kun Poliisihallituksen lausunnossa on viitattu seuraustahallisuuden arviointiin, oikeusministeriö viittaa rikoslain 3 luvun 6 §:n, jossa on avattu, mitä seuraustahallisuudella tarkoitetaan.

Poliisihallitus kiinnittää ilmaisun ”poliisitoiminta” osalta huomiota siihen, että rajaus siitä, että säännöksillä suojataan operatiivista toimintaa, mutta ei esimerkiksi hallinnollista toimintaa, ei ilmene säännöksen sanamuodosta.

Oikeusministeriö toteaa, että esityksen perustelulausumassa (HE s. 44) on hyödynnetty poliisilain 1 luvun poliisin tehtäviä koskevan 1 §:n 1 momentin 1 virkkeen alkuosaa. Ei olisi tarkoituksenmukaista kuormittaa tunnusmerkistöä tai rikosnimikettä laajemmalla poliisitoiminnan määrittelemisellä. Se sisältö, joka poliisitoiminta -tunnusmerkille perusteluissa annetaan, pysyy hyvin rangaistussäännöksen sanamuodon puitteissa sekä on yhteensopiva säännöksen muita toimijoita koskevan määrittelyn ja kriminalisoinnin suojelutarkoituksen kanssa.

Poliisihallitus kiinnittää lisäksi huomiota erilaisiin toimintatapoihin, joilla poliisitoimintaa voidaan olennaisesti vaikeuttaa tai häiritä.

Oikeusministeriö tuo esiin, että säännösten tarkoituksena on suojata poliisin, ensihoidon ja pelastustoiminnan operatiivista ydintoimintaa. Perusteluissa on tarkennettu, että esimerkiksi hallinnolliseksi toiminnaksi luokitellut tehtävät eivät ole luonteeltaan hälytystoimintaa vastaavia (HE s. 44).

Oikeusministeriö toteaa, että poliisi- ja hälytystoimintaa voidaan sinänsä häiritä erilaisin keinoin, joihin Poliisihallituksen lausunnossa viitataan, kuten perättömillä ilmoituksilla, tiedoksiantojen vilpillisellä välttelyllä ja maalittamisluonteisilla teoilla. Tältä osin on kuitenkin merkittävää, että nyt ehdotetussa sääntelyssä puututaan väkivaltaan, sillä uhkaamiseen sekä sellaisiin omaisuuteen kohdistuviin tekoihin, kuten merkittävään vahingoittamiseen, joiden voidaan katsoa estävän tai olennaisesti vaikeuttavan poliisi- tai hälytystoimintaa. Enimmäisrangaistus teosta on vankeutta enintään neljäksi vuodeksi. Ottaen huomioon tämä ankara rangaistusasteikko, sääntelyn alaan kuuluvan moitittavan toiminnan tulee olla moitittavuudeltaan sellaista, että se on rinnastettavissa esimerkiksi väkivaltaan ja sillä uhkaamiseen.

Poliisihallitus katsoo, että epäselväksi jää, voidaanko kostamisluontoiset teot tulkita poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamiseksi vastaavasti kuten virkamiehen väkivaltaista vastustamista koskevassa rikoslain 16 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa on säädetty.

Oikeusministeriö toteaa, että kuten Poliisihallitus valiokunnalle antamassaan lausunnossa (jakso 2.2) toteaa, tunnusmerkistöissä tarkoitettu menettely on suurelta osin ollut rangaistavaa muiden tunnusmerkistöjen perusteella. Ehdotetun tunnusmerkistön sisältöä tulkitaan laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla. Ehdotuksessa esitetyn säännöksen tulkinta yksittäistapauksissa jää tuomioistuimille.

2.4. Omaisuuteen kohdistuvat teot

Osa lausunnonantajista on lausunnossaan kiinnittänyt huomioita ehdotetun 3 a §:n 1 momentin 2 kohtaan, joka käsittelee poliisi- tai hälytystoiminnan omaisuuteen kohdistuvia tekoja. Kysymys omaisuuteen kohdistuvien tekojen tunnusmerkistötekijöistä liittyy myös kysymykseen säännösten rangaistusasteikoista.

Professori Melander katsoo lausunnossaan, että ehdotettu sääntely näyttää olennaista välineistöä koskevan tunnusmerkin mukaan ennen muuta tapauskohtaisesti määrittyvältä, mitä ei voida pitää erityisen ennakoitavana. Lausunnon mukaan ehdotettua sääntelyä saattaisi olla syytä täsmentää, vaikka on huomattava, että välineistön olennaisuutta koskevalla kvalifikaatiolla pyritään supistamaan tunnusmerkin alaa. *Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry* toteaa, että poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamista koskevan säännöksen 1 momentin 2 kohdan vaatimukset välineistön olennaisuudesta ja vahingoittamisen merkittävyydestä voivat asettaa lain soveltamiselle liian korkean kynnyksen. *Poliisihallitus* esittää, että lain sanamuoto muutettaisiin ”välineistön vahingoittamiseksi”.

Oikeusministeriö viittaa esityksen perusteluihin (HE s. 46), joiden mukaan olennaisella välineistöllä viitattaisiin toiminnan kannalta merkitykselliseen välineistöön. Tällaisella välineistöllä voidaan tarkoittaa esimerkiksi aseita tai muita voimankäytön välineitä, sammutusvälineitä, lääkinnällisiä välineitä, lääkkeitä tai muita vastaavia toiminnan kannalta olennaisia välineitä mukaan lukien poliisikoirat. Oikeusministeriö katsoo, että olennaista välineistöä ei ole mahdollista perusteluissa listata tyhjentävästi.

Esityksen perusteluissa (HE s. 47) katsotaan, että vahingoittamisen tulee olla merkittävää. Pienet tai toiminnan kannalta vähämerkityksiset vahingoittamiset eivät olisi säännöksessä tarkoitettua merkittävää vahingoittamista. Välineistön olennaisuutta ja vahingoittamisen merkittävyyttä koskevat kriteerit on esityksessä katsottu tärkeiksi, koska se osaltaan määrittävät teon moitittavuutta.

Helsingin käräjäoikeus katsoo, että ehdotetun 3 a §:n rangaistusasteikkoa olisi mahdollista kehittää oikeasuhtaisemmaksi esimerkiksi siten, että asteikko sallisi myös sakkorangaistuksen lievimmissä tapauksissa. *Professori Melander* nostaa esiin, että olisi perusteltua harkita, tulisiko ehdotettua sääntelyä muuttaa tavalla, jossa 16 luvun 3 a §:n 1 momentin 2 kohdan rangaistusasteikko olisi alhaisempi. *Syyttäjälaitos* pitää hyvänä sitä, että poliisi- ja hälytystoimintaan kohdistuvasta moitittavasta menettelystä tuomittavat rangaistukset ovat riittävän ankaria. Syyttäjälaitos on myös katsonut rangaistusasteikkoa arvioidessaan, että soveltamisalaa rajaa varsin tehokkaasti se, että tunnusmerkistön mukaisen menettelyn on joko estettävä kokonaan tai olennaisesti vaikeutettava poliisi- tai hälytystoimintaa. *Sisäministeriö* katsoo, että ehdotetut rangaistusasteikot antavat riittävää joustavuutta oikeudenloukkauksen moitittavuuden arviointiin.

Oikeusministeriö toteaa, että esityksen perusteluissa (HE s. 48) katsotaan, että koska 3 a §:n mukainen tunnusmerkistö kattaa myös pelkästään omaisuuteen kohdistuvaa moitittavaa suhtautumista, on tarpeen, että rikoksesta säädetty rangaistusasteikko on jossain määrin laajempi kuin virkamiehen väkivaltaisessa vastustamisessa. Näin ollen poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamisen vähimmäisrangaistus olisi vankeuden yleinen minimi. Ehdotetun asteikon puitteissa on mahdollista mitata rangaistus siten, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttimiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen niin väkivallan käyttöä sisältäneissä tapauksissa kuin myös esimerkiksi vahingontekotyyppisissä teoissa. Lisäksi esityksessä katsotaan, että poliisi- ja hälytystoiminnassa käytettävän omaisuuden tärkeä merkitys huomioon ottaen on perusteltua, että sakkorangaistus ei lähtökohtaisesti tule

kysymykseen silloin, kun tällaista omaisuutta anastetaan tai vahingoitetaan tavalla, joka estää tai olennaisesti vaikeuttaa poliisi- tai hälytystoimintaa.

3. Poliisi- tai hälytystoiminnan haittaaminen

3.1. Kokoontumisvapaus ja mielenosoitusvapaus

Ylempänä on käsitelty sellaisia tunnusmerkistöön ja soveltamisalaan liittyviä kysymyksiä, jotka koskevat ehdotettua sääntelyä kokonaisuudessaan. Seuraavassa tarkastelussa keskitytään lausuntopalautteeseen, joka koskee erityisesti ehdotettua rikoslain 16 luvun 3 b §:n 2 momenttia sekä toisaalta sääntelyä kokonaisuudessaan koskevia kokoontumisvapautta koskevia huomioita.

Helsingin käräjäoikeus katsoo, että esityksen täsmennykset 3 b §:n 2 momenttiin vähentävät tulkinnanvaraa, mutta säännös on edelleen haasteellinen lainsoveltajan kannalta. Lausunnossa korostetaan, että rajanveto hyväksyttävän kansalaistoiminnan, kuten mielenosoitusten, ja rangaistavan haitanteon välillä on tehtävä huolellisesti perusoikeudet huomioon ottaen. *Apulaisprofessori Hyttinen* katsoo, että ehdotetun 2 momentin tunnusmerkistön avointa muotoilua voidaan pitää ongelmallisena perustuslain 13 §:n 1 momentissa turvatun kokoontumisvapauden ja erityisesti mielenosoitusvapauden näkökulmasta. *Professori Melander* katsoo lausunnossaan, että ei ole kategorisesti esitettävissä, että esimerkiksi 3 a §:n perusteluissa mainittu ihmismuurin muodostaminen tavalla, joka tietyssä tilanteessa estää poliisi- tai hälytystoiminnassa käytettävän kulkuneuvon kulun, olisi kaikissa tilanteissa merkityksetöntä perustuslain 13 §:ssä tarkoitetun kokoontumis- ja yhdistymisvapauden kannalta. Vastaavasti on ajateltavissa, että 3 b §:n 2 momentin perusteluissa mainittu ajoneuvon eteen istumaan asettautuminen, ilmenee toimintana vähintään ajoittain rauhanomaisten ja laillisten mielenosoitusten yhteydessä.

Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, että ehdotettua sääntelyä on esityksen perusteluissa arvioitu myös suhteessa perustuslain 12 §:ssä turvattuun sananvapauteen ja 13 §:ssä turvattuun kokoontumisvapauteen. Esityksen perustelujen (HE s. 51) mukaan esitetyillä säännöksillä ei ole tarkoitus puuttua asiallisesti rauhanomaiseen ja väkivallattomaan kansalaisaktivismiin. Lisäksi esityksessä (s. 48) on todettu, että ehdotettu säännös ei muuta oikeudellista arviointia mielenosoitusten ja vastaavien kokoontumisten osalta eikä vähennä kansalaisten oikeuksia tai lisää viranomaisten toimivaltuuksia. Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena ei esityksen perustelujen (HE s. 48) mukaan ole rajoittaa perustuslain mukaista sananvapautta ja kokoontumisvapautta tai puuttua näin kokoontumislain mukaisesti asianmukaisesti järjestettyihin kokoontumisiin, kuten mielenosoituksiin. Perustuslakivaliokunta korostaa lausunnossaan näiden mainittujen perustelulausumien merkitystä ehdotetun sääntelyn kannalta.

Oikeusministeriö toteaa, että poliisi- tai hälytystoiminnan turvaaminen suojaa sekä toimintaa suorittavien henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksia että kansalaisten, kuten ensihoidon asiakkaan perus- ja ihmisoikeuksia. Oikeusministeriö viittaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja lausunnossa viitattuihin esityksessä esitettyihin huomioihin. Oikeusministeriö toteaa, että esityksessä ehdotettua sääntelyä tulisi tulkita perusoikeudet huomioiden.

Muun muassa väkivalta, sillä uhkaaminen, virkamiehen vastustaminen ja haitanteko virkamiehelle sekä erinäiset omaisuuteen kohdistuvat teot, kuten anastaminen ja vahingonteko ovat tekoja, jotka ovat jo nykyisellään rangaistavia rikoslain mukaisesti. Poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamista koskeva säännös voisi soveltua myös silloin, kun joku estää toiminnassa käytettävän kulkuneuvon tai olennaisen välineistön käytön. Käytön estämisestä voisi olla kyse, kun henkilö pysäköi autonsa kulkuneuvon, kuten poliisiauton tai ambulanssin tielle esteeksi tai tällaisen kulkuneuvon kulkeminen estetään ihmismuurilla, piikkimatolla taikka kaadetulla puulla (HE s. 47). Tällaisen toiminnan tulisi kuitenkin esityksen mukaan aina estää tai olennaisesti vaikeuttaa poliisi- tai hälytystoimintaa. Teko edellyttää tahallisuutta. Oikeusministeriö katsoo, että säännös on tältäkin osin rajattu koskemaan moitittavuudeltaan vakavia tekoja.

Ehdotetun 3 b §:n 2 momentin mukaisesta haittaamisesta voisi esityksen perusteluiden (HE s. 51) mukaan olla kyse esimerkiksi silloin, kun henkilö menee hälytysajoneuvon eteen istumaan ja toiminnallaan estää tai olennaisesti vaikeuttaa poliisi- tai hälytystoimintaa. Oikeusministeriö katsoo, että edellytykset teon tahallisuudesta, oikeudettomuudesta sekä siitä, että teon tulee estää tai olennaisesti vaikeuttaa poliisi- tai hälytystoimintaa ovat keskeisiä, koska ne määrittävät osaltaan teon moitittavuutta ja sen varmistamiseksi, että ehdotettujen säännösten soveltamiskynnys pysyy riittävän korkeana.

Apulaisprofessori Hyttinen katsoo lakivaliokunnalle esitetyssä lisälausunnossaan, että asian arvioinnissa olisi perusteltua huomioida tarkemmin esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) tulkintakäytäntö. *Professori Ojanen* katsoo lausunnossaan, että esityksen suhdetta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön sekä perustuslain 13 §:ssä turvattuun kokoontumisvapauteen, ml. mielenosoitusoikeuteen, olisi tullut arvioida esityksessä laajemmin.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tulkintakäytäntöön erityisesti kokoontumisvapauden osalta.

Oikeusministeriö toteaa, että perustuslain 13 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lupaa hankkimatta järjestää kokouksia ja mielenosoituksia sekä osallistua niihin. Kansainväliset ihmisoikeussopimukset, kuten Euroopan ihmisoikeussopimus 11 artikla sekä Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus 21 artikla turvaavat myös kokoontumisvapautta. Arvioinnissa keskeiseksi nousee myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (myöhemmin EIT) 11 artiklaa koskeva tulkintakäytäntö.

EIT:n tulkintakäytännön mukaan mielenosoituksesta liikenteelle aiheutuvan haitan torjuminen voi olla 11 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettu hyväksyttävä tavoite, kuten epäjärjestyksen estäminen ja muiden oikeuksien turvaaminen (esim. Éva Molnár v. Unkari, kohta 29; Kudrevičius ja muut v. Liettua, kohta 140). Ratkaisevaa on kuitenkin, onko rajoitus välttämätön demokraattisessa yhteiskunnassa. Arvioinnissa on tarkasteltava olosuhteita kokonaisuutena ja kiinnitettävä huomiota suhteellisuuteen ja asianmukaiseen perusteluun (Kudrevičius ja muut v. Liettua, kohta 143).

EIT on katsonut, että esimerkiksi pelkkä ilmoitus- tai lupamenettelyn rikkominen ei oikeuta automaattisesti hajottamaan rauhanomaista mielenosoitusta eikä määräämään ankaria seuraamuksia (Oya Ataman v. Turkki, kohdat 39–44). EIT on erottanut tavanomaisen, kokoontumisvapauden käyttämiseen liittyvän häiriön tilanteista, joissa liikenne estetään tarkoituksellisesti muiden oikeuksien vakavaksi häiritsemiseksi. Tällainen menettely ei kuulu 11 artiklan suojan ydinalueelle ja tällöin valtiolla on verraten laaja harkintamarginaali seuraamusten määräämisessä (Makarashvili ja muut v. Georgia, kohta 84–87).

Suhteellisuusarvioinnissa merkitystä on myös sillä, kohdistuuko seuraamus mielenosoitukseen osallistumiseen sinänsä vai mielenosoituksen yhteydessä toteutettuun erilliseen, moitittavaan menettelyyn (Barraco v. Ranska, kohta 46; Budaházy v. Unkari, kohta 43; Makarashvili ja muut v. Georgia kohta 101). EIT on suhtautunut pidättyvästi rikosoikeudellisiin seuraamuksiin rauhanomaisesta, vaikkakin muodollisesti lainvastaisesta mielenosoituksesta. Osallistumisen ei lähtökohtaisesti tulisi johtaa rikosoikeudelliseen rangaistukseen eikä etenkään vapausrangaistukseen, ellei kyse ole vakavasta, esimerkiksi väkivaltaisesta tai huomattavaa vahinkoa aiheuttavasta toiminnasta (Akgöl ja Göl v. Turkki, kohta 43; Kudrevičius ja muut v. Liettua, kohta 146).

Oikeusministeriö katsoo, että perustuslakivaliokunnan esittämällä tavalla tulee ehdotettujen säännösten tulkinnassa kiinnittää huomiota relevanttiin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tulkintakäytäntöön erityisesti kokoontumisvapauden osalta.

3.2. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Poliisihallitus katsoo lausunnossaan, että olisi syytä täsmentää, mihin tilanteisiin 3 b §:n 2 momentin mukainen muu kuin 3 a §:ssä tarkoitettu estäminen tai olennainen vaikeuttaminen soveltuu. *Apulaisprofessori Hyttinen* katsoo, että ehdotetun rikoslain 16 luvun 3 b §:n 2 momentin perus- ja ihmisoikeusoikeusherkkyyttä lisää olennaisesti se, että kyse on varsin avoimesta tunnusmerkistötekijästä. *Professorit Melander ja Ojanen* katsovat, että ehdotetun 16 luvun 3 b §:n 2 momenttia voidaan pitää ongelmallisena perustuslain rikosoikeudelliseen legaliteettiperiaatteeseen sisältyvän täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen kannalta. Professori Melander katsoo, että ehdotettu rikoslain 16 luvun 3 b §:n 2 momentti on selvästi perustuslain 8 §:ssä tarkoitetun rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vastainen, koska säännös ei käytännössä sisällä minkäänlaisia rangaistavan käyttäytymisen alaa rajaavia edellytyksiä.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että säädettäväksi ehdotettu rikoslain 16 luvun 3 b §:n 2 momentti muistuttaa perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 23/1997 vp) säädettyä rikoslain 16 luvun 3 §:n haitantekoa virkamiehelle koskevaa kriminalisointia. Nyt säädettäväksi ehdotettu rikoslain 16 luvun 3 b §:n 2 momentti ei valiokunnan mielestä vaikuta tarkkarajaisuuden tai täsmällisyyden näkökulmasta sen ongelmallisemmalta kuin kyseinen säännös. Ehdotettu rikoslain 16 luvun 3 b §:n 2 momentti ei lausunnon mukaan muodostu säätämisjärjestykseen vaikuttavalla tavoin ongelmalliseksi perustuslain 8 §:n kannalta. Tavallisen kansalaisen näkökulmasta sääntely muodostuu perustuslakivaliokunnan toteaman mukaan kuitenkin varsin vaikeaselkoiseksi. Perustuslakivaliokunta katsoo, että lakivaliokunnan on syytä pyrkiä edelleen lisäämään sääntelyn täsmällisyyttä ja selkeyttä esimerkiksi täydentämällä säännöstä avoimella esimerkkiluettelolla tekotavoista.

> **Oikeusministeriö** toteaa, että esityksen mukaiset lakiehdotukset on pyritty laatimaan siten, että rangaistavuuden ala käy rikosten tunnusmerkistöistä ilmi riittävällä varmuudella. Esityksen valmisteluvaiheessa 3 b §:n 2 momentin sanamuotoa täsmennettiin ja siihen lisättiin edellytys teon oikeudettomuudesta. Oikeusministeriö viittaa tältä osin myös perustuslakivaliokunnan lausuntoon, jonka mukaan ehdotettu rikoslain 16 luvun 3 b §:n 2 momentti ei valiokunnan mielestä vaikuta tarkkarajaisuuden tai täsmällisyyden näkökulmasta sen ongelmallisemmalta kuin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 23/1997 vp) säädetty rikoslain 16 luvun 3 §:n haitantekoa virkamiehelle koskeva kriminalisointi.
>
> Oikeusministeriö viittaa perustuslakivaliokunnan näkemykseen, jonka mukaan ehdotettu rikoslain 16 luvun 3 b §:n 2 momentti ei muodostu säätämisjärjestykseen vaikuttavalla

tavalla ongelmalliseksi perustuslain 8 §:n kannalta. Oikeusministeriö katsoo myös, että perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetty esimerkki sääntelyn täsmentämisestä avoimella esimerkkiluettelolla tekotavoista olisi vaikeasti toteutettavissa. Oikeusministeriö katsoo, että esimerkkiluettelo ei sellaisenaan luontevasti sovi rikoslain 16 luvun ja ehdotetun sääntelyn systematiikkaan. Riittävän täsmällisen esimerkkiluettelon laatiminen olisi lainsäädäntöteknisesti haastavaa ottaen huomioon myös tunnusmerkistöä jo rajaavat edellytykset siitä, että teon tulee olla oikeudeton ja estää tai olennaisesti vaikeuttaa poliisi- tai hälytystoimintaa. Näistä syistä oikeusministeriö ei pidä esitettyä ratkaisuvaihtoehtoa sääntelyteknisesti tarkoituksenmukaisena.

Oikeusministeriö toteaa, että sinänsä olisi mahdollista täydentää säännöstä tarkoitustunnusmerkillä siten, että säännöstasolla todettaisiin, että poliisi- tai hälytystoiminnan haittaamisesta tuomitaan myös se, joka oikeudettomasti muulla kuin 3 a §:ssä tarkoitetulla tavalla **tarkoituksellisesti** estää tai olennaisesti vaikeuttaa poliisi- tai hälytystoimintaa. Oikeusministeriö kuitenkin katsoo, että tarkoitustunnusmerkkiä koskeva lisäys ei olisi perustuslakivaliokunnan tarkoittamalla tavalla luonteeltaan vain selkeyttävä, vaan johtaisi tosiasiassa soveltamisalan kaventumiseen. Oikeusministeriö katsoo, että edellytykset teon tahallisuudesta, oikeudettomuudesta sekä siitä, että teon tulee estää tai olennaisesti vaikeuttaa poliisi- tai hälytystoimintaa määrittävät jo riittävällä täsmällisyydellä teon moitittavuutta ja soveltamiskynnystä. Keskeistä on edellä todetusti myös se, että ehdotettua sääntelyä tulkittaessa tulee ottaa huomioon perusoikeudet ja relevantti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tulkintakäytäntö erityisesti kokoontumisvapauden osalta.

4. Kriminalisoinnin tarve

Osa lausunnon antajista kiinnitti huomiota ehdotettujen kriminalisointien tarpeeseen*. Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL* katsoo, että vaikka hälytystehtävän vaikeuttamiseen syyllistynyt ei välttämättä välitä rangaistusseuraamuksesta, erityisestävyydellä voi kuitenkin olla merkitystä. *Suomen Asianajajat* katsoo, tämäntyyppisten pistemäisten erityiskriminalisointien, jotka eivät varsinaisesti muuta rangaistavan menettelyn alaa, perusteena tulisi olla yhteiskunnassa jokin erityinen syy. *Professori Melander* katsoo lausunnossaan, että esityksessä ei ole esitetty erityisen painavia perusteita sille, minkä vuoksi rikoslakiin olisi välttämätöntä sisällyttää esityksessä ehdotettua sääntelyä. *Professori Ojanen* toteaa, että lakiehdotuksen perusteeseen ja suhteellisuuteen liittyy epäselvyyttä ja sääntelyssä voidaan tunnistaa jossain määrin myös symbolista tarkoitusta.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa katsotaan, että on selvää, että yhteiskunnan kannalta tärkeän viranomaistoiminnan suojaaminen on sellainen painava yhteiskunnallinen tarve, joka voi perustella asiaa koskevaa erityistä rikosoikeudellista lainsäädäntöä. Vaikka ehdotettujen uusien rikostunnusmerkistöjen säätämisen taustalla oleva yhteiskunnallinen tarve ei ole perustuslakivaliokunnan toteamin tavoin täysin ilmeinen, voidaan sääntelyn taustalla olevaa pyrkimystä oikeustilan selkeyttämiseen ja moitittavuuden korostamiseen erilliskriminalisoinnein pitää lainsäätäjän harkintavaltaan kuuluvana. Perustuslakivaliokunnalla ei tältä osin ole huomautettava ehdotettuun sääntelyyn. Myös *hallintovaliokunta* pitää tärkeänä, että ehdotetuilla säännöksillä tehostetaan yhteiskunnan reagointia poliisi- ja hälytystoiminnan henkilöstöön kohdistuvaan väkivaltaan ja sillä uhkaamiseen.

Oikeusministeriö viittaa tältä osin perustuslakivaliokunnan lausuntoon sekä esityksen säätämisjärjestystä koskeviin perusteluihin (HE s. 54–55). Esityksessä arvioidaan, että ehdotetuista säännöksistä on enemmän hyötyä kuin haittaa, kun otetaan huomioon, että kriminalisoinnin taustalla on useampien oikeusjärjestyksen suojaamien oikeushyvien suojaaminen. Vaikka lakimuutoksilla ei arvioida olevan nykytilan kannalta erityisen merkittäviä rikollisuutta ehkäiseviä vaikutuksia, on tärkeää ennalta ehkäistä poliisi- ja hälytystoiminnan vaikeuttamista ja haittaamista. Poliisi- ja hälytystoiminnassa työskentelevät henkilöt toimivat yleisestikin yhteiskunnan kannalta tärkeässä tehtävässä, jolla on liityntä myös esimerkiksi hätäkeskuslaitoksen toimintaan. Toisaalta myös poliisi- tai hälytystoiminnan asiakkaan oikeus saada apua katsotaan tärkeäksi. Näiden oikeushyvien suojaaminen ja esityksessä esiin tuodut näkökulmat, jotka yleisesti liittyvät poliisi- ja hälytystoiminnan turvaamisen merkitykseen puoltavat sitä, että ehdotetuille kriminalisoinneille on esitettävissä riittävän painava yhteiskunnallinen ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste.

Esityksessä katsotaan, että poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamista ja haittaamista koskevien säännösten merkitys ei ole symbolinen, vaan ehdotetut säännökset ovat perustellut perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävien päämäärien saavuttamisen sekä muun muassa lainsäädännön selkeyttämisen näkökulmasta, ja ne mahtuvat siten lainsäätäjän harkintavallan piiriin. Lainsäädäntöä selkeyttävä vaikutus liittyy ennen muuta siihen, ettei ehdotetun sääntelyn soveltaminen edellytä sen arvioimista, onko kysymys ollut julkisen vallan käyttämisestä vai ei. Siten vaikka ehdotetut uudet säännökset pitävät sisällään osittain samankaltaisia elementtejä kuin rikoslain 16 luvun 1–3 §:n mukaiset vastustamisrikokset ja haitanteko virkamiehelle, eivät ne kuitenkaan ole täysin päällek-

käisiä voimassa olevan sääntelyn kanssa. Koska ehdotetuilla säännöksillä on jo olemassa oleviin rikoslain säännöksiin nähden itsenäinen soveltamisalansa, ei kriminalisointien merkitys tässäkään suhteessa jää symboliseksi.

5. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Kustannusten kasvun osalta *Poliisihallitus* katsoo, että jonkin verran työllistävää vaikutusta on ns. ylikriminalisoinnilla, mutta toisaalta mahdolliset rangaistussäännösten preventiiviset vaikutukset voivat hieman vähentää käsiteltäväksi tulevien rikosten määrää. Joka tapauksessa Poliisihallitus on arvioinut, ettei sille koidu yksin tästä esityksestä merkittäviä taloudellisia kustannuksia. *Helsingin käräjäoikeus* toistaa aiemman huomionsa siitä, että esityksen vaikutukset voivat lisätä tuomioistuinten työmäärää erityisesti pääkaupunkiseudulla. *Tuomioistuinvirasto* katsoo, että on syytä seurata, ovatko mahdolliset resurssitarpeet esitetyin tavoin katettavissa nykyisten toimintamenojen puitteissa. *Rikosseuraamuslaitos* tuo lausunnossaan esiin, että uudistuksen vaikutukset vankimäärään tulee huomioida Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoissa sekä rakentamalla lisää vankipaikkoja.

Myös *hallintovaliokunta* pitää tärkeänä, että kaikilla rikosprosessiketjuun osallistuvilla viranomaisilla on riittävät resurssit lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseen.

Oikeusministeriö viittaa esityksen arviointiin taloudellisista vaikutuksista (HE s. 26–28). Esityksessä arvioidaan, että poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamista koskeva ehdotus lisää jossain määrin käsiteltäväksi tulevia tapauksia esitutkinnassa, syyttäjällä ja tuomioistuimissa. Esityksessä arvioidaan, että ehdotuksesta seuraavat mahdolliset vaikutukset vankilukuun olisivat vähäisiä.

Se, että rangaistussäännöksessä kuvattu toiminta on jo suurelta osin rangaistavaa muiden rikoslain säännösten mukaisesti, vähentäisi esityksen taloudellisten vaikutusten laajuutta. Vaikutusten osalta esityksessä on katsottu, että tapausmäärien ja siten kustannusten mahdollista kasvua on vaikea arvioida, mutta kustannusten kasvua ei ole tämän esityksen osalta arvioitu erityisen merkittäväksi. Lisäksi todetaan, että tällä hallituskaudella on ankaroitettu rangaistuksia useilla muutoksilla ja näistä uudistuksista seuraa viranomaisille yhteisvaikutuksia, joiden laajuutta on haastavaa arvioida tyhjentävästi.